Utrecht, zondag 18 januari
Speech Marleen Barth, PvdA-lijsttrekker Eerste Kamer
(gesproken woord geldt)

Partijgenoten,

“De toekomst behoort aan hen die geloven in de schoonheid van hun dromen."

Dat zei Eleanor Roosevelt ooit. Op weinig mensen was die uitspraak zo van toepassing als onze fractiegenoot Willem Witteveen, die samen met zijn vrouw Lidwien en dochter Marit omkwam bij de ramp met MH17. Gisteren is hij hier op ons congres al herdacht. Maar ook vandaag wil ik hem noemen. Omdat Willem zo’n fijne collega was, en we hem zo missen in ons midden. Maar ook omdat hij een sociaal-democraat in hart en nieren was, toegewijd aan het streven naar een wereld waarin gerechtigheid, vrede en solidariteit voor ieder mens gewoon zijn. Ook al is hij niet meer onder ons, zijn ideeën leven voort, en blijven ons inspireren.

De manier waarop Willem stierf, heeft laten zien hoe ver verwijderd we soms zijn van onze idealen: een wereld waarin mensen vrij zijn van gebrek, en van vrees; een wereld waarin mensen vrij zijn om te zeggen en om te geloven wat ze willen – de vier vrijheden zoals ze ooit door de man van Eleanor Roosevelt zijn uitgesproken.

In zo’n wereld worden vakantiegangers niet uit de lucht geschoten, worden cartoonisten niet om hun grappen vermoord, en gebedshuizen niet in brand gestoken. In zo’n wereld zitten honderdduizenden Europeanen niet werkloos of eenzaam thuis.

In een wereld van crisis, chaos en onzekerheid is de Partij van de Arbeid in 2012 gaan regeren. Met de eerlijke boodschap en in het volle besef dat dat een loodzware klus zou worden. De kar moet met de hand de berg op geduwd worden, terwijl de stenen naar beneden komen rollen. Dat hadden we niet hoeven doen. We hadden ons het stof en het zweet en de blaren kunnen besparen, langs de kant van de weg kunnen gaan staan om tegen die zwoegende kartrekkers te kunnen zeggen: ‘dat doe je verkeerd’.

Ik ben er trots op, dat we de mouwen wel hebben opgestroopt. Ik ben ooit lid geworden van deze partij, omdat de Partij van de Arbeid altijd vooraan op de barricaden staat voor de eeuwenoude traditie van vrijheid, gelijkheid en solidariteit in ons land. Ik wil horen bij een partij met grote idealen én een grote bereidheid om die idealen ook te verwezenlijken. Die niet terugschrikt voor de barre realiteit, hoe hoog de zeeën ook gaan, en nooit de moed opgeeft, hoe hard de tegenwind ook blaast.

Mag ik daar een voorbeeld van geven?

De verzorgingsstaat, het Meesterstuk van de sociaal-democratie.

Daarvan hadden we kunnen zeggen: dit schitterende gebouw, waar we jaren aan hebben gewerkt, dat is af, het is mooi zo. Het gebouw heeft inmiddels een monumentale status, het is iets om trots op te zijn. Maar als blijkt dat de fundamenten van dat prachtige gebouw het eigenlijk niet meer kunnen dragen, dan ga je als Partij van de Arbeid niet toekijken hoe het verzakt. Het gebouw van de verzorgingsstaat is er niet om te koesteren vanwege de historische waarde. Het moet actuele betekenis hebben. Het moet ook aan toekomstige generaties een warm en veilig thuis bieden.

Je kunt wegkijken als je ziet dat nergens op de wereld in de langdurige zorg zoveel mensen in instellingen wonen als in Nederland.

Je kunt het negeren als de zorgkosten alsmaar doorstijgen en langzaam maar zeker ondraaglijk worden.
Je kunt je kop in het zand steken als je weet dat er plekken in ons land bestaan waar de sociale werkvoorziening de grootste werkgever is.
Je kunt je ogen sluiten voor het feit dat we steeds langer leven, en wat dat voor de samenleving betekent.

Maar je kunt je ook afvragen: gaat de solidariteit in onze samenleving niet kapot als de verzorgingsstaat onbetaalbaar wordt? Is onze samenleving wel inclusief genoeg? Staan we wel voldoende open voor mensen die niet slim, slank en snel zijn? Moeten we niet meer doen voor werk, onderwijs en sociale ontwikkeling voor iedereen? Vraagt het feit dat we steeds langer vitaal blijven niet om een andere manier van omgaan met ouderenzorg?

Dat soort vraagstukken is niet zo maar opgelost. Ze vergen een wezenlijk andere inrichting van onze hele samenleving, en een omslag in het denken. Daarom verbouwen we het huis van de verzorgingsstaat. Van verbouwen worden mensen zelden blij. Het veroorzaakt stof, en troep, en overlast en veel stress. Maar we knappen het grondig op, dit prachtige gebouw, onze solidaire verzorgingsstaat. Zodat het weer tientallen jaren mee kan. Zodat het er ook nog stevig staat voor onze kinderen en kleinkinderen.

Ik ben er trots op dat we als partij die klus hebben aangedurfd. Van verbouwingen krijg je stof in je haar, en verf onder je nagels, je loopt bulten en schrammen op en soms ben je doodmoe. Maar aan iedereen die het zo erg vindt dat de verzorgingsstaat de afgelopen twee jaar is hervormd met de Partij van de Arbeid in de regering, zou ik willen vragen zijn fantasie eens los te laten op wat het had betekend voor zieken, ouderen en werklozen als de verzorgingsstaat de afgelopen twee jaar was hervormd met de Partij van de Arbeid in de oppositie.

Was de wijkverpleegkundige dan als een verzekerd recht in het basispakket gekomen? Ik weet wel zeker van niet!
Zou er dan een verplichting komen voor werkgevers om mensen met een arbeidshandicap in dienst te nemen? Ik weet wel zeker van niet.
Was de koppeling tussen lonen en uitkeringen dan overeind gebleven? Ik weet wel zeker van niet.

Wij blikken niet alleen terug, naar het verleden, om te zeggen ‘zo was het mooi, laat alles maar zoals het is; na ons de zondvloed'.
Wij gaan niet vanuit de luxe van een goede opleiding, een mooi huis en een succesvolle carrière roepen ‘en nu vooruit’.
Als Partij van de Arbeid zeggen we: kijk om je heen. Iedereen hoort er bij. Iedereen verdient een kans. En nog een, en nog een, en nog een, als dat nodig is. Wij rusten niet voordat iedereen de mogelijkheid heeft zich te ontplooien en mee te doen. Wij laten niemand achter en wij geven niemand op. Dat is waar wij pal voor staan.

De verzorgingsstaat is nu weer klaar voor de toekomst, het werk is bijna gedaan. Rust hebben we nu wel verdiend, en ruimte om van ons opgeknapte gebouw te genieten. Nieuwe bezuinigingen op zorg en sociale zekerheid zijn niet nodig, en wat ons betreft ook niet meer aan de orde. Ook daar staan we pal voor.

Partijgenoten,

In tijden van crisis en chaos komt ook de saamhorigheid, het cement van onze samenleving, onder druk te staan. Dat merk je ook in de politiek. Het is zo verleidelijk om tegenstellingen in de politiek en de samenleving uit te vergroten of zelfs te creëren, want dat praat zo

makkelijk. Het framet zo lekker in een campagne. Het maakt de beeldvorming zo overzichtelijk.

Zo zegt D66: er bestaan in de wereld winnaars en verliezers. Dus kom bij ons! Dan hoor je bij de winnaars. Dan sta je aan de goede kant van de streep.
En zegt de SP: de wereld bestaat uit daders en slachtoffers. Dus kom bij ons! Dan hoor je bij de slachtoffers. En sta je, in elk geval moreel, aan de goede kant van de streep.
En zegt de PVV: de wereld bestaat uit roofdieren en prooien, het is eten of gegeten worden. Dus kom bij ons! Dan wordt je niet gegeten. Dan sta je aan de goede kant van de streep.

Dat is niet de wereld waar wij voor staan. Wij zijn de enige partij, die streeft naar een wereld zonder strepen.
Die werkt aan een wereld waarin ieder mens een mens mag zijn.
Een wereld waarin we elkaar niet knechten of fnuiken door elkaar in hokjes te duwen of stempeltjes op te drukken. Een wereld waarin je mag groeien en leren, waarin we met zijn allen verbonden zijn in verscheidenheid.
Als ik het mag zeggen in de woorden van de band die een groot deel van de soundtrack van mijn leven geschreven heeft: ‘We’re One. We’re not the same. We have to carry each other’.

Dus als wij straks met zijn allen weer campagne gaan voeren, voor een sterke PvdA in de Waterschappen, in alle Staten en in de Eerste Kamer, laat je dan niet door D66 vertellen dat we niet sterk genoeg zijn. Laat je niet door de SP vertellen dat we niet sociaal genoeg zijn. Laat je niet door de PVV vertellen dat we te tolerant of te genuanceerd zijn.

De crux van een politiek van verbinding is dat in nuance en inlevingsvermogen en saamhorigheid de sleutel van menselijkheid ligt. Daarom is een sterke Partij van de Arbeid onmisbaar voor een sterk en sociaal en tolerant Nederland.

Partijgenoten,

Er zijn veel mensen die mij de afgelopen vier jaar hebben gevraagd of het doen van dit soort politieke uitspraken nou wel past bij de Eerste Kamer. En volgens sommige staatsrechtgeleerden hoor je je als senator te beperken tot het toetsen van wetten op uitvoerbaarheid, kwaliteit en rechtsstatelijkheid.

Maar als ik het staatsrecht er op na sla, staat er nergens dat ik geacht word mijn idealen bij de ingang van de Eerste Kamer in te leveren. En jullie kunnen er op vertrouwen: dat ben ik ook niet van plan. Ik ben de politiek in gegaan, omdat ik dromen voor deze wereld heb, en die samen met anderen wil proberen te verwezenlijken. En ik ben nog lang niet uitgedroomd, of uitgewerkt.

En partijgenoten, dat geldt ook voor het kabinet. Kabinetten horen toch echt veel meer te doen dan wetten door een parlement loodsen. De belangrijkste opdracht van een kabinet is, om politieke idealen te verwezenlijken, problemen in de samenleving aan te pakken, en mensen van goede wil de wind in de rug geven om de wereld te verbeteren.
Als ik naar de wereld kijk, krijg ik niet de indruk dat de ideale samenleving al bestaat. Er is dus werk aan de winkel.

Zeker, de economie ontluikt weer. Het aantal banen neemt weer toe. De huizenmarkt trekt weer aan, en het consumentenvertrouwen stijgt. Maar zolang nog honderdduizenden gedwongen zonder werk zitten; zolang nog niet iedereen ervaart dat de crisis zijn langste tijd gehad heeft; zolang niet iedereen met een arbeidsbeperking gewoon aan de slag is; zolang heeft de Partij van de Arbeid nog veel te doen.

Nederland heeft de beste gezondheidszorg ter wereld. Onze verzorgingsstaat lijkt voor grote delen van de wereld een onbereikbaar paradijs. Maar zolang laagopgeleide mensen in ons land gemiddeld zeven jaar jonger sterven dan hoogopgeleiden; zolang eenzaamheid honderdduizenden mensen treft; zolang het voor mensen die zorg nodig hebben niet vanzelf spreekt dat zij de regie over hun eigen leven kunnen behouden; zolang heeft de Partij van de Arbeid nog veel te doen.

Op veel plekken in de wereld zijn armoede en honger de laatste jaren verdwenen, en ontwikkeling is zichtbaar in tal van landen. Maar zolang honderdduizenden kinderen nog sterven door gebrek aan schoon drinkwater; zolang honderden miljoenen mensen geen toegang hebben tot onderwijs en zorg; zolang overal op de wereld mannen, vrouwen en kinderen worden uitgebuit en werken als hele of halve slaven; zolang heeft de Partij van de Arbeid nog veel te doen.

We leven in een land met een eeuwenoude traditie van democratie, mensenrechten en het vrije woord, waarin iedereen mag zeggen en mag geloven wat hij wil. Maar zolang die rechten en die vrijheid bedreigd worden door haatzaaiers en ophitsers, en door fanatici die niet terugschrikken voor intimidatie of geweld; zolang heeft de Partij van de Arbeid nog veel te doen.

Partijgenoten,

Zojuist hebben jullie mij opnieuw vertrouwen gegeven om onze partij en ons land weer vier jaar te dienen als lijsttrekker en fractievoorzitter in de Eerste Kamer. Voor dat vertrouwen wil ik jullie uit de grond van mijn hart bedanken. Ik ga hard aan het werk, samen met alle geweldige collega’s die net door jullie gekozen zijn op de lijst.

De campagne die nu voor ons ligt, en de tijd daarna, dat wordt hard werken. Ik weet het uit ervaring. Maar ik heb er veel zin in!

Want, als de wereld zich, zoals nu, in zwaar weer bevindt;
Als ons land zich, zoals nu, in zwaar weer bevindt;
Als onze beweging zich, zoals nu, in zwaar weer bevindt;
Waar anders zou ik dan willen zijn?
Waar anders zou ieder mens van goede wil dan willen zijn?

Daarom vraag ik jullie: ga met me mee op campagne. Wij weten als geen ander, hoe groot de kracht is van mensen die de handen ineen slaan om hun gedeelde idealen te bereiken. De beste manier om die ook de komende jaren dichterbij te brengen, is dat de Waterschappen, de Staten en de groene bankjes van de Senaat op 18 maart rood kleuren.